

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii »Libertatea» e următorul:
pe 1 an 8 cor.; pe 1/2 an 4 cor.
Pentru economi, *numai 5 cor. pe an!*
»Foaia Interesantă» ilustrată, și »Tovărășia»
să dau gratis, tuturor abonaților »Libertății»,
pentru prețurile de sus.

Pentru România pe an 25 Lei.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pagină 60 cor., 1/2 pag. 30 c., 1/4 pag. 15 cor
etc. — La inserate ce să dau de mai multe-
ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abon. să plătesc înainte.
Manuscripte nu să dau înapoi.

Apărarea poporului de nesațul domnilor!

Românii dela Arad au dat
o nouă dovadă despre inima
cea cu adevărat ocrotitoare ce
o au cărturarii noștri pentru
popor: ei au împedat în con-
gregația dela 30 Sept. n.
(Luni ce trecu) de cei dela
circa comitatului, de a
arunca un nou bir pe
popor!

Să știa dinainte că cei dela
comitat vin cu o nouă cerere,
să se voteze pe comitat un nou
arunc de 3% după dare, din
care să se sporească fondul de
penziuni al comitatului.

Iaca de ce: E și aci o spe-
lică păcătoasă a sistemului poli-
tic din țara noastră. Că sunt
prea numeroși flămânzii cari,
fiindu-le lene ori nefiind vred-
nici a-și câștiga pâinea cu altă
muncă a brațelor ori a capului,
— stau cu gurile căscate să le
arunce statul ori comitatul caș
în gură.

Pentru a putea căpăta pe
atâtea guri goale, trebuie să
treci la penzie pe slujbașii
mai vechi.

Și folosul politice guvern-
lor e ajutat mult și prin lucrul
acesta, pentru-că fiecare pen-
zionist e totodată un om ce
stă spânzurat cu o sirmă de
argint de mașinaria statului ori
a comitatului, și când numai
vrei, îl ai! Tragi de sirmă hais,
el să duce hais, dai cea, merge
cea, căci îl trage penzia!.. Și
oamenii »puterii» au cu atât mai
mulți »stilpi» prin mijlocul va-
lurilor de popor.

De aceea le trebuiesc fon-
duri mari de penziuni, ca să
poată penziona pe cit mai mulți
și cit mai gras, punând în lo-
cul lor alte fințe — mașini ce
n'au voe.

Că e asta de binele popo-
rului, spre vre-o ușurare a lui
ori ba, — ce are a face?

Ci noi cărturarii români ved-
dem în măruntaele lihnite și
lupave ale cetei de slujbași și
lăcuste, și văzind gindurile lor,
unde numai putem, ne punem
în calea lacomie lor. Pe alo-
curea fără noroc, pe aiurea cu
izbindă.

Românii aradani avură no-
roc. Ei să adunară peste 70 de
inși la congregație, și înțele-
gându-se frățește asupra ținutei
lor în adunare, au pus pept
contra noului arunc ce era să
cadă pe bietul popor, — și
Dzeu le-a ajutat de au
răzbit și au biruit! Că regu-
lamentul cere, că la votare
de sarcini nouă, trebuie să fie
2 din 3 părți a voturilor date,
pentru dare, altfel nu să poate
pune. Din 211 voturi ce s'au
dat asupra întrebării că să se
pună aruncul cel nou ori nu,
contra aruncului s'au dat 73
voturi românești, și oamenii var-

mehiei trebuiau să aibă de 2
ori atitea voturi, adica 146 și
n'au avut decit 138 (cu 8 mai
puțin), — și prin asta poporul
din comitat a scăpat de noua
sarcină, care era în același
timp și o viclenie politică, o
măsură pentru îngroșarea căpă-
tuclilor domnești, în sarcina po-
porului și așa peste măsură în-
greunată!

Românii aradani vrednicesc
laudă pentru acest pas bărbă-
tesc al lor.

»Glasul lui Ioan Pipoș»,

»numai cultura e mîntuirea neamu-
lui nostru» a aflat răsunset la urmă-
toarele inimi bune:

Dr. Izidor Pop, adv.	
Lugoș,	cor. 20.—
Silviu Cutean, ober-	
lieutenant, Viena,	5.—
Stefan Danciu, Ger-	
gely fajă,	3.—
Maria și Ales. Cră-	
ciun, T. Saág,	3.—
Vașile Filip, muncitor Mis-	
co-Ohio America,	3.20
Adam N. Roșu, cassar,	
Geoagiu,	2.—
Ioan Tipeiu, ppresb. em.	
S. Sebes,	5.—
Lad. Nandra, paroch gr.-c.	
A. Silvas,	2.—
Dr. And. Pop, adv. B. Hu-	
nyad,	2.—
Cornel Novac, plugar,	
Alun,	2.—
Ioan Dregiciu, preot as-	
cons. Kuzsir,	2.—
Aron Bozan, diac Suli-	
gete,	1.—
Nechita Lazar, plugar	
Brebeiu,	1.—
V. Petroviciu, plugar To-	
racul mic,	1.—
G. Hulpusiu, Ladămoș,	2.50
Ios. Ploscariu I. Ioan, plu-	
gar, M. Frata,	1.—
I. Pescariu, plugar Meszkő,	
Deschide, Doamne, inima tutu-	
ror fraților!	

T. Liviu.

UNELE—ALTELE

Pedepsiți pentru un cîntec popular.

Pentru o cîntare poporală, cîntată la iubileul Prea On. dn proto-
top A. Ghidiu sârbat mai în
primăvară la Caransebeș, mai mulți
membri ai corului român din Ca-
ransebeș au fost dați în judecată,
pe cuvînt că au »afîșat» contra
patriei ungare și au preamă-
rit România!

Tribunalul din Caransebeș as-
cultiind apărarea celor trași naintea
lui, i-a aflat nevinovați.

Tabla regească din Timișoara
însă la care a apelat procurorul,
a osîndit acum ea, din puterea ei,
la cite 2 săptămîni închisoare de stat
și cite 20 cor., în băni pe coriști.

Condamnații sunt: I. Alionte,
P. Herțila, Dumitru Dona, George
Bona, Dumitru Baba.

În legătură cu acest proces zice
»Drap.» să pomenește din o parte
un nume fatal... Burdia.

Aha! Coriștii și cel sârbătorit
sunt naționaliști adevărați, nu căni
renegați, și de bună samă n'au
voit să voteze cu acel om mic,
ajuns mare prin lingușire și tirăire..

Odinioară, și acum!

— Guvernul vrea să schimbe regu-
lamentul dietei, de frica Românilor și a
Craților! —

Abia-s 3 ani de cînd dieta
din Pesta nu putea lucra nimic,
fiindcă koșuthiștii pe atunci mai

puțini, o opăceau, făcînd obs-
truție (pedecă). Guvernul lui
Tisza a voit atunci să schimbe
regulamentul dietei, care prea
lasă slobozenie și celor puțini
de a face pedeci dietei întregi
cînd cred că ea vrea să aducă
o lege oarecare rea.

Cînd au auzit de asta ko-
șuthiștii, au sărit ca nărozi asu-
pra celor dela guvern și i-au
tras niște scandale în dietă, în
țară, — că a căzut guvernul
fără a putea schimba regu-
lamentul cel liberal al dietei.

Acuma însă puținii de ieri
s'au înmulțit și au ajuns la pu-
tere și acum le fac lor Croații
și nemaghiarii noștri, greutăți,
în temeiul și cu dreptul primit
dela același regulament.

Și, să nu-ți crezi ochilor!
Aceleași cari ca ieri au făcut a-
cea mare răsturnare în țară,
decit să lase să se schimbe li-
beralul regulament, — azi scriu
și grăesc și cer ei însiși schimba-
rea aceluia!

»Budapesti Hirlop» de pildă,
în numărul de Marți (1 Oct.)
are prim-arricol și și al doilea
articol despre lucrul acesta, și
cere pe față să se schimbe
regulamentul dietei! El
care răgușise zbierînd și inju-
rînd pe Tiszașiți cînd voiau să
facă acest lucru!

Acum zice așa: Aceea a fost
armă bună, tare de folos, în
mînilor noastre koșutiste, ne-a
dus chiar la putere, — dar' a-
cum ea e în mîni »nepatrio-
tice» și trebuie zmulșă din
acele mîni! Așa însă, ca de-
o lipă, iar' să o putem avea
noi!

Și anume zice, că dreptul
deputaților de a cere votări
nominale, cari răpesc foarte
mult timp, să fie schimbat. Azi
dacă 20 de deputați cer o vo-
tare nominală, trebuie să se
dee. Pe viitor, zice »B. H.» să
se dee asta numai la cererea
alor 60 de deputați. Asemenea
și alte drepturi de propuneri ce
azi le au 20 de deputați să se
ridice la 60. Și anume de aceea
la 60, că naționaliștii nu-s așa
mulți și astfel nu vor mai pu-
tea folosi această armă supă-
rătoare foarte pentru guvern, —
și pentru-că chiar întimplîndu-
să ca koșuthiștii să cadă ca mine
dela putere, ei tot vor intra în
dietă barem 60 și așa ei să
vor putea folosi de arma
asta!

E uimitor cită obrăznicie și
astuție (viclenie) pun acești oa-
menj în tot ce gîndesc, în tot
ce vorbesc, în tot ce fac!

Burdea prigonește...

Am spus în numărul nostru tre-
cut (la noutăți), despre încercarea
de sugrumare a foii Karansebeser
Zeitung din partea lui Burdia. Acum
»Drapelul» ne aduce știre, că Bur-
dia prigonește la cuțit pe redac-
torul ce n'a voit să i-să vindă (ca
Birăuț dela Pesta). Iată ce află
Drapelul:

Foaia »Karansebeser Zeitung»
din Caransebeș critică fără cru-

țare faptele Măriei-Sale Burdea,
prietinul lui Kossuth, Wekerle
și Apponyi.

Burdea, ca să scape de po-
trivnicul neplăcut, a întervenit
la proprietarul tipografiei ca să
nu mai tipărească foaia. Astfel
foaia și-a încetat apariția, căci
n'a voit să se aștearnă la
picioarele Măriei-sale
Burdea!

Dar' goana nu s'a sfîrșit aci!
Căpitanul poliției din Caransebeș
— să zice că tot la intervenția
lui Burdea — a izgonit pe re-
dactorul Victor Bresnitz din Ca-
ransebeș pe cuvînt că foaia în-
cetînd de a mai apare, redac-
torul n'are ocupație (n'are
nici o slujbă, nici un lucru, și
așa nu-l mai lasă în oraș!)

Redactorul a dat apel con-
tra ciudeții hotărîri.

În timpul de față dl Bres-
nitz e la Lugoș ca să se
înțăleagă cu o firmă în
privința tipăririi foii.

Un inspector zdravăn!

Cercetare pentru cununa de pe mormîntul
lui Iancu.

În numărul nostru 37 am
dat (la noutăți) știrea, că mor-
mintul lui Iancu ar fi fost în-
cununat în ziua cînd învățăto-
rii noștri erau chemați la Deva,
la depunerea jurămîntului, și
pe funda (pantlica) cununei, ar
fi fost scrisoare, că ea e pusă
în numele învățătorilor. Nime-
nea nu a văzut cine a pus-o,
nimenea că cine a luat-o, căci
seara, zicea știrea noastră, ea
a perit..

Că lucrul acesta s'a întîm-
plat ori nu s'a întîmplat, noi nu
putem controla de aici. Știrea
era interesantă și noi am dat-o,
zicîndu-ne: »Si non e vero, e
ben' trovato!» Dacă nu s'ar fi
întîmplat, așa trebuia să se în-
tîmple!

Destul că știrea asta, face
de atunci mereu nopți nedur-
mite inspectorului de școale dela
Deva, care e o proască șovinistă
de prima clasă, care stropoște
și udă pămîntul pe unde trece,
cu șovinismul său și ura sa con-
tra Românilor. Că de ce i-o fi
urînd acest om așa de tare
pe Români, deși e născut de
partea în oarecare ținut maghiar
și așa Români n'au avut pri-
legiu a-i face în viața sa nici
un strop de rău, — o știe el,
ba o știm și noi: el vede că ura
față de Români și prigonierea
lor pînă în pinzele albe, e azi
scara magică, ori funia, care
ridică pe nevrednicii obscuroi,
care altfel prin vrednicia lor
adevărată, nu s'ar putea ridica!
Așa și acest șolomonar patrio-
tic, ca să atragă luarea a-
minte a celor dela guvern, cari
să-l țină în samă și să-l mi-
luiască și mai bine cînd
li-să dă, — urește și prigonește
nesăbuit pe Români!

Și cum azi o mare faptă de
patriotism săvîrșește cel-ce în
un chip oare-care poate prigoni
o foaie românească, — inspec-
torul de școale dela Deva, s'a

apucat și de meșteșugul acesta.
Și ne-a făcut cinstea de a alege
foaia »Libertatea» cu care să
se prindă de cap. Și vrea să
fie foarte meșter în prigoniere.
Dar' noi îi spunem înainte, că
să va înșela și să va rușina...

Iată anume ce vrea jupînul
inspector: El vrea să iee decla-
rație dela învățătorii din Za-
rand, că ei nu au pus cununa
din vorbă pe mormîntul lui Iancu
în ziua jurămîntului lor... Asta
suntem siguri că o capătă dela
fiecare învățător. Că a trimis
deja vre-o două rînduri de gen-
darmi să întrebe pe învățătorii
pe rînd. Iar' alt rînd a luat la
întrebări pe redactorul nostru
dl Ioanovicî, că de unde are
știrea și cine sunt cei cari ar
fi pus acea cunună?

După-ce va avea apoi decla-
rațiile învățătorilor, că ei nu au
pus nici unul o astfel de cun-
ună pe mormîntul mult hăr-
țuitului erou, — inspectorul vrea
apoi să ceară învățătorilor ro-
mâni voe, ca, în numele lor,
să facă foii proces, sub cuvînt
că i-a calomniat pe ei ca
învățători, prin aceea, că a scris
că ar fi pus cununa din vorbă!..

Declarația aceasta însă, dl
inspector nu o va putea zmulge
dela învățătorii români.

Întîi și întîi pentru că ei
nu-s datori să dee decit răs-
puns, dacă li-să cere, că pus'au
ei o atare cunună ori ba? Și
dacă toți răspund că ba, cre-
dem și noi că ei nu au pus
cununa din poveste, căci aceea
s'ar fi putut să fie pusă și de
alt Român care, fără a fi în-
vățător, ar fi dorit ca o a-
tare cunună să fie pusă!

Dacă învățătorii declară că
ei nu au pus, cu asta au fă-
cut tot ce-s datori a face la
întrebarea inspectorului ori a
trimișilor săi, — dar' cei-ce ar
spune că: »pîrește foaia »Liber-
tatea» în numele nostru, că ne-a
calomniat (!) bînuindu-ne
cu așa ceva» — aceia ar in-
trece în »patriotism» și pe in-
spectorul dela Deva! Căci ei ar
lovi în două părți: în o foaie
românească apărătoare a tot-
ce e românesc și în memoria cinsti-
tului și marelui Iancu, care e
cinstit chiar și de istoricii un-
guri nepătimași, cari vorbesc
despre acest erou cu mult re-
spect, căci el n'a fost tăciu-
n ar, n'a fost jăfuitor, n'a fost
un bandit, ci un om ideal,
un suflet curat, și luptător nu
pentru bunuri pe sama sa, ci
pentru a neamului său!

Nu să află între învățătorii
români din țară, ori-cît sunt ei
azi terorizați de inspectorii de
școale, om care să nu vadă la
ce lucru rușinos l'ar tîri inspec-
torul, cînd l'ar chema să ceară
proces de »calumniie» contra foii
pentru acea veste!

Inspectorul în neghiobia sa
va zice poate unora, că doar'
prin aceea ați călcat jură-

mîntul și pentru asta veniți
aspru pedepsiți.

Învățătorii însă să nu uite,
că pe atunci cînd vestea afirmă
că s'ar fi pus cununa, ei nu
erau jurați, erau învățători con-
fesionali independenți, deci n'a-
veau ce jurămint să calce! Deci
punerea acelei cununi nu era
nici un lucru neiertat. Și și azi,
numai prin o întortochiare rău-
făcioasă a faptelor și vorbelor
ar putea fi răstălmăcită ca atare!

Dar' vom mai vedea.

Björnson.

Marele norvegian lovește de nou în
Apponyi.

După el și marele ziar englez »Times».
Răspunsul umilit și laș și mincinos a lui
Apponyi.

Politicii maghiari au crezut
că e destul să să încrunte ei
odată și să strige pe marele poet
norvegian Björnsterne Björnson
și îndată acela tace, ba încă o
să-i roage de iertare pentru
vorba ce a zis despre marele
lor fariseu Apponyi și politica
guvernului față de popoarele
nemaghiare ale țării.

Foaia nouă politică »A Hir»
din Pesta, i-a trimis chiar o
scrisoare învățatului norvegian,
cerîndu-i să-i arate cuvintele
(motivele), cari l'au îndemnat a
scrie așa gros cătră conferența
de pace, asupra politice ma-
ghiare. Marele poet i-a răspuns
redactorului foii maghiare așa:

Domnule!

În tinerețile mele am iubit și
admirat mult poporul maghiar (pe-
cînd și acela era asuprit de alții
și striga de durere!), mai tîrziu
însă, după ce am studiat mai de
aproape acest popor, și m'am în-
credințat despre nedreptățile
ce le pricinuesc celorlalte po-
poare conlocuitoare, am înce-
put a urî șovinismul său!

Eu cred că în afară de Ungaria
nu se află om care să nu nutrească
aceleași simțăminte ca și mine,
și crede-mă, că aceste nedreptăți,
mai curînd sau mai tîrziu, vor duce
Ungaria la perire!

»Mai de aproape vă puteți în-
credința despre părerile mele din
articolul »Pacea și prietenii,
păcii» ce a apărut în ziarul »März»
și »Le Courier Européen» și în al-
tele. Urmarea va eși în numărul
viitor, și nu mă vor oprî
dela desfășurarea părerii
mele asupra acestei chesti-
uni însemnate și neplă-
cute, nici amenințările nici
ofensele (vorbele vătămătoare!)

Björnsterne Björnson.

Dar fărtații din Pesta nu s'au
oprit aci, ci văzînd că glasul
lor nu să prea aude în ceriu,
au dat fuga la un »prietin» al
lor din Viena, la foaia jidovească
și plătită și de guvernul din
Pesta, »Neue Freie Presse», să-i
iee în apărare. Jidovoica a
cerut unui prietin al său (tot
cu nas de vultur), Fridrich
Schönborn, ceva grof ajuns prin
urcarea pe saci de arginți, și
acesta a scris în »Neue Freie
Presse» un articol, în care ia
apărare pe Apponyi contra lui
Björnson. Dar mindrul norve-

gian, ca omul pătruns în tot sufletul său de adevărul celor ce le spune, i-a dat și acestuia răspunsul cuvenit. El a scris redactorului foii vienez zicînd printre altele:

„A purta tu acasă, în Ungaria, războiul, și încă nici nu contra unui singur popor” — și tot atunci a te ridica în sfatul internațional de pace și să declamezi (să vorbești cu ifos) despre „pace”, — asta e un lucru ce nu să poate îngădui, asta e un humberg (lăudărie de fariseu, înșelăciune a lumii!). „Și cel mai mare înșelător al acestui humberg, este contele Apponyi. — pentru asta l'am numit pe el cu numele, cînd despre aceea a fost vorbă, ca să duc această desbateri înaintea scaunului de judecată al Europei.

„Acea nu e apărare a lui Apponyi, că să spune (de protacărul său din Neue Freie Presse), că el are merite în jurul mișcării pentru pace. Aceste tocmai îngreunează învinuirea asupra lui, și această învinuire îngreunată varsă lumină asupra întreg lăuntrului lui Apponyi. Dacă groful Schönborn nu o pricepe asta, atunci e fără de folos să mai stau de vorbă cu el.

„Asta areglîndește de altfel și toate desartele lor declamații (parade cu vorbe goale) ale mișcării pentru „pace”. Oarecînd aceasta și-a avut rostul său. Dacă mișcarea pentru pace vrea să-si țină acest rost, atunci trebuie să pășească în atingere mai nemijlocită, cu lucrurile și întâmplările zilei de azi. Pretenul de azi al păcii, nûmai așa poate câștiga drept și vază pe sama mișcării pentru pace a toată lumea!”

Iată cuvintele grele, și arzătoare ca focul, cari lasă urme ca ferul roșu pe fața obraznicilor declamatori pentru „pace” colo în sala strălucită a sfatului de pace, dar' cari acasă calcă în picioare în chip mișelesc drepturile popoarelor ce nu să închină lui, fariseului.

Și iarăși toate foile din lume vorbesc despre Björnson și cu el în legătură despre stările noastre a celor apăsători în Ungaria, și ne-a folosit glasul bunului bătrîn norvegian, cît o luptă cîștigată în fața lumii!

„Times” — contra Apponyi.

Cel mai cu vază între ziarerele mare și cu renume peste toată lumea, e ziarul oarecum oficios al guvernului englez dela Londra, „Times”. Nu să mestecă în treburi mici. Totuși acuza lui Björnson l-a scos și pe el din tăcere, și el zice, făcînd să se audă glasul lui departe peste lume:

„Ar slujî numai unui scop bun, dacă această ceartă, ar adonia (dojeni) pe Maghiari, și i-ar face să cunoască, că străduințele spre pace, nu pot conglăsuî nici decum cu șovinismul (nesuferirea) națională și că legea școlară alui Apponyi, va aduce neasămănat mai multă amarăciune și nevoi, decît prețuște o „preamărire a păcii” din partea lui Apponyi!

„Dacă abatem dela cercul strîmt de vedere al Maghiarilor, cerc așa de strîmt, încît în privința asta ei par cu totul orbi, — trebuie să recunoaștem, că bărbătescul protest alui Björnson privitor la congresele de „pace”, este o mișcare sănătoasă (față de acelea).

„Fie ca acest protest să aibă de urmare, ca Apponyi să-și dovedească străduințele sale spre pace și mărimea sa de inimă, înainte de toate la el acasă!”

Așa scrie, cu vedere limpede și glas cinstit, cel mai mare

ziar al Englezilor celor ce merg în fruntea popoarelor a toată lumea. Iar cînd așa judecă și prorocesc atîta înțelepți, noi de ce să desnădăjduim dacă politicilor maghiari le-a luat Dzeu mîntea? Să va răzbuna ea asta!

Apponyi grăește...

Auzi lume și te miră de atîta fariseizm spurcat! Un redactor alui „Budapesti Hirap” a întrebat pe Apponyi, ce zice la nouăle atacuri pe care Björnson i-le croește în răspunsurile la care l-au silit ziarerele numite mai sus. Și Apponyi s'a făcut zmerit ca o călugăriță de stradă și întorcîndu-și ochii pe dos, luînd chip de sfînt și nevinovat, a dat următorul răspuns scîrbos și laș:

„La atacurile lui Björnson — a zis fariseul iezuit — nu țin de lipsă să răspund nimic, ba nici nu pot răspunde, căci el numai mă învinuște, mă injură chiar, fără să arate macar umbra faptelor, cari ar dovedi ce spune.

Intreagă această purcedere — și asta o spun cu mare durere (de fariseu!) — e atît de lipsită de fondul moral încît e peste putință să mă ocup de ea. Cu durere (iar!) o spun însă asta, căci eu de mult stimez foarte tare mîntea cea genială alui Björnson, și îmi cade rău a vedea această minte genială în o astfel de rolă.

„Căci cel ce cunoaște faptele și cel ce mă cunoaște pe mine, numai zimbî poate în fața învinuirii, că eu aș fi apăsătorul oarecărui neam sau a ori-cărei ființe de om viețuitoar!”

„Eu totdeauna pot sta cu fruntea ridicată naintea acelei judecări a Europei, în fața căreia mă chiamă Björnson: înaintea tribunalului oamenilor iubitori de libertate și însuflețitori pentru marile ideale ale omenirii...”

Pfui! Ii vine omului să verse, văzînd acest scîrbos fariseizm, această întoarcere de ochi a nevinovăție, de sub vălul de călugăriță iezuită, sub care să ascunde o ființă stricată, putredă în trup și suflet!

Acest vampir a școalelor, al culturai tuturor popoarelor nemaghiare din țară, acest sugrumător al ori-cărei libertăți a învățătorilor nostri, și a preoților nostri, — acest călău al libertății noastre în biserică și în școală, — să poată spune că el nu a prigoniți nici o singură ființă de om, decum popoară întregi, cum îl învinuște dreptul Björnson!

Pfui, farisei și neruşinați!

Dieta.

Joi vîltoare, în 10 Octobre, să deschide de nou dieta din Pesta.

Demult deschiderea unei diete nu a fost aşteptată cu așa nedumerire, ca aceasta.

Guvernul lui Koșut, venit ia putere învîlit în lepedeu tricolor unguresc, începe a avea fiori tocmai de lepedeu în care s'a învîluit cînd a urcat pe treptele puterii. Atunci credea că ridică aceste colori la cer, dăcã dă de veste lumii și țării, că el urcă la putere ca guvern „național-maghiar”, cu tricolor pe pept și în fund, și i-a căzut grozav de bine văzînd că țara ungurească îl aplaudează beată de fericire!.. Că el însuși Koșuth și soții, credeau, că acum nu-i mai oprește nimic în zborul lor de a maghiariza dintr'un hop și popoarele țării toate, ba și

curtea domnitoare, și ca mîne vor arăta și tronul învîlit în lepedeu roșu-alb-verde, în care ei s'au înfășurat! Și gură-cască din țară să bucurau, crezînd și mai tare, că acum chiar au sosit craii mîntuirii, că pe treptele puterii să înalță tot atîta mici Dumnezei, cari ori-ce vor, tot pot. Și o fi un bine și un raiu unguresc în țară, mers tot pe comandă națională de să mori de fericire! Cînd colo treptele puterii duc numai până la o ușe de fer, grea și ferecată, dincolo de care e vistieria darurilor, dar' acele daruri nu-ți cad așa ușor în poală, mai ales dacă ești certat cu moșul ce le păzește și cu sfteticii săi! Și ajunseră mîndrii irozi învîliți în tricolor, până la ușă, și pușeră mîna pe ea, — dar' ușa cîrc! Nu li-să deschide nici așa larg ca înaintașilor lor! Și de picat din cele daruri, nu mai pică doar' nici cît sub aceia! În loc de daruri, falnicii crasi fură siliți în cele dintîi zile ale șederii în scaunele puterii, a arunca dări-nouă, grele, pe popor, și a-l îmbeta cu făgăduința că: așteaptă numai, nădăjduște numai, că va fi și mai bine!

Și de doi ani poporul lor tot așteaptă (noi macar nici nu așteptăm dela ei nici un bine) și binele nu mai vine. Și oamnenii încep a fi neliniștiți, și craii în nemzetai tricolor încep a fi priviți ca niște mincinoși și neputincioși scîrbos și ca mîne chiar acei cari i-au ridicat, o să-i apuce de pulpane, să-i tragă jos cu lepedeele de pe ei cu tot!

Semnele nemulțumirii popoarelor va isbucni în noua dietă cu siguranță. De aceea guvernul așteaptă cu gură acră deschiderea dietei.

„Starea noastră — zicea mai zilele astea Apponyi și Kossuth, — nu e strălucită...”

Nu, căci Croații vin gata de războiul, urmînd războiul întreprins în vară. Românii merg înarmați și ei pentru a cere samă ministrilor pentru volnicile dela Pânade, dela Beiuș și de aiurea, făcute într'un fel sau altul asupra poporului nostru.

Iar' dintre deputații maghiari încă mulți sunt mai mult cu un picior afară din tabăra koșutistă, decît înăuntru, — văzînd ce desamăgire îi ajunge în credința lor pusă în acești proroci în tricolor!

Iar' socialiștii îi strîng rău cu ațîțările întregii muncitorimi, a sutelor de mii de oameni harnici, dar' atît de nesocotiți de guvern!

Așa că nu să știe ziua și ceasul, cînd înfășurații în colorii „nemzetai” vor fi acuși hui-duiți de proprii lor „credincioși”.

Intre astfel de presteviri și împrejurări să va deschide Joi viitoare dieta la Pesta.

„Asociațiunea” în Bistriță.

Revenim asupra adunării dela Bistriță a „Asociațiunii”, publicînd după raportul ce ni-s'a trimis, și unele amănunte asupra oamnenilor ce au fost și a lucrărilor ce au săvîrșit acolo.

Zile mărețe și fericitoare spun românii din Bistriță că au trăit în 20—23 Sept. n.

În 20 Sept. n. la amiază a sosit comitetul central al „Asociațiunei” și o mulțime de oaspeți cu trenul

de cătră Dej. Protopopol Gh. Domide i-a salutat cu căldură în numele bistrițenilor. A răspuns și mulțimește dl. A. Bârsen v-presidentul „Asoc.” A urmat încuadrîrea pe la familii și hotele. Sara la 8 ore întîlnire în sala dela „Gewerbeverein”. Capela lui Cristof cîntă neobosită. Valuri de melodii românești să revarsă în sală. Dl. Dr. G. Tripon în frumoase cuvinte salută comitetul. Răspunde în termeni de frățescă dragoste dl. N. Ivan, din partea comitetului. Dl. Dr. Ion P. Oltean, salută oaspeții sosiți.

Simbătă dimineața, (Nașterea Maicii Domnului) lumea să adună la rugă, la biserică, în biserică cea mare a românilor gr-cat., — cum-părâtă dela minorități. Aci cîntă escelent corul popular, instruat de zelosul Dr. L. Domide. Servesc dnii: Gh. Domide, protopop; Dr. Iacob Radu, vicariul Hațegului, Ciril Deac, vicariul Năsăudului, apoi C. Negruț, A. C. Domșa, E. Iuga, A. Haliță ș. a. Esclent a predicat dl. Gherasim Domide, despre Nașterea Fecioarei Maria, maica Mîntuitoarei, — ajutoratoarea săracilor, steaua mărilor, și despre „Asociațiunea”, mama ocrotitoare a limbii, culturii și literaturii române!

La 11 ore lumea trece în sala spațioasă a comitatului. Cărturari și popor, mulțime. A venit comitele suprem (fișpanul) Gróf Lázár Árpád.

Prezidentul Andrei Bârsan, deschide adunarea cu un discurs prea frumos. Are farmec și înțelepciune în cuvinte, ridică inimile. Aplauzele publicului îl răsplătesc.

Dl. Dr. Tripon salută comitetul și oaspeții, apoi arată, din privilegiul venirii Asociațiunii aici, cărările progresului cultural, în lumea de idei, adecă cultura intelectuală, în nobilitarea sentimentelor, adecă, cultura inimii, în creațiunile spiritului omenesc. Vorbește despre ducerea în deplinie a înaintării cu ajutorul limbii popoarălor.

„Limba zice dl. Tripon, e haina de botz a fiecărui popor din lume, primită dela Dumnezeu, deodată — cu răsărirea poporului în lume, cu pășirea lui în istorie. De aici respectul pentru toate limbile! și alipirea pentru limba ta proprie! Vorbește despre literatură, fotografia lumii interne, prin cuvinte potrivite. Face reprivire asupra jertfelor aduse în trecut, culturii și literaturii române, aci în patrie, din partea Asociațiunii. Termină cu procul Eremie: „Să ne sece mîmile noastre, de Te vom uita pe Tine Sioane”. „Pe tine cultură, limbă, literatură română!” — A fost viu aplaudat.

În numele Societății fondului de teatru salută Asociațiunea dl. Dr. N. Vecerdea.

Dl. Dr. Ștefan C. Pop, o salută în numele „Asociațiunei aradane”. Dl. Dr. V. Onișor, propune comisiunile. Să primesc Conferența dlui profesor Dr. N. Bălan, despre „religie și cultură”, să amină pe mîne între 9—10 ore, cînd va începe a doua ședință.

Membrii comitetului au făcut vizită la dl comite suprem, la dl vicecomite și la dl primar al orașului cari au fost la adunare. Au mers apoi oamnenii la banquet. Sala ceare mere înțesată. În frunte comitetul, reprezentanții comitatului, orașului, poliției și onorațiilor: Intre ei dl. G. Pop de Băsești, Dr. T. Mihali și doamna, Dr. Vajda, Francisc H. Login și doamna, Dr. St. C. Pop. Frați și surori din toate părțile. Voe bună. Vorbiri numai cele „oficioase”, toate campănite și frumoase.

Dela banquet lumea a trecut la petrecerea poporala. Popor foarte mult. Privitori și mai mulți, — Toți sub ceriu deschis în promenadă, în plină sărbătoare. Poporul din Bistriță să produce cu „Călușurul”, „Bătuta” și „Romana”. Vătavul I. Bucur, ține și o dicție frumoasă. Răspunde admirabil dl vicepreședinte A. Bârsan.

Tineretul din Magheruș să produce cu „Romana”, pe care o joacă fără greș.

Să întore oamnenii pe la cuartiere,

Să gată de teatru. Toată lumea e curioasă și doritoare de a auzi, de a vedea pe dl Z. Bârsan și pe ai lui. Sara la 8 ore nu mai încapi în teatru. Muzica cîntă foarte bine. Deodată clopoțelul sună. Cortina să ridică. Să desfășură o scenă admirabilă: Z. Bârsan ca poet. Dna sa ca muză, cu lira în mână (O noapte de Octombre). Dialogu e foarte frumos. Predarea escelentă. — Urmează „Clăcașii” de Oct. Goga. Declamează dl Z. Bârsan cu artă măiastră. Strofa din urmă, dă privilegiu artistului a-și arăta întreg talentul:

Lumea aclamează frenetic pe Bârsan și pe poetul Oct. Goga autorul poeziei. Publicul îi aclamă viu pe amîndoi.

Urmează „Instinctul” o dramă modernă. Dl Z. Bârsan și soția a jucat foarte bine, ceilalți doi au avut role secundare. Urmează „Cinele și pisica”, comedie, ca ultima bucată. E hazlie, jucată bine.

Programa sării a fost chiar prea bogată.

Ziua de Duminecă zice T. R., a fost o adevărată înălțare sufletească pentru participanții la adunarea Asociației.

Conferența tînărului profes. Dr. N. Bălan despre credință și cultură, a fost urmărită cu un deosebit interes. Subiectul a fost de tot bine ales, tratat cu un aparat științific vast și profund.

Referentul comisiunii pentru examinarea raportului general, dl Dr. V. Onișor, a înălțat atenția ascultătorilor timp de mai bine de 1 oră. Vederile sub cari dl Onișor a știut să prezente rezultatele obținute până azi de Asociațiune, sunt dovezi vii despre interesul ce dă poartă mișcării noastre culturale.

La invitarea viceprezidentului A. Barseanu întreaga adunare să ridice în picioare în semn de pietate pentru membrii răposați.

S'a făcut și primit mai multe propuneri însemnate și anume: Să aduc mulțumiri comitetului vechiu. Să exprima mulțumiri donatorilor Muzeului național. Să invite comitetul ca lucrările inițiate ale Asociației să le termine cît mai curînd. Comitetul, în cadrul mijloacelor de cari dispune Asociația, să caute a veni în ajutorul școalelor!

Se decide ca afacerea Reuniunii române de cîntări din Beiuș, ale cărei statute n'au fost aprobate de guvern, să fie studiată din punct de vedere juridic și să se facă din nou pașii pentru recunoașterea ei. Iau cuvînt în această chestie profesorul Fabian și avocatul Dr. Ciordaș din Beiuș, făcînd ambii cele mai bune impresii atît prin interesul ce-l vădesc pentru lucrările de interes cultural și românești cît și pentru modul inteligent în care au prezentat durerile fraților din Bihor, treziți la înviere culturală!

Iși face raportul comisiunea financiară prin ref. Dr. V. Poruțiu. Starea financiară e îmbucurătoare, dar departe de a mulțumi multe trebuințe ale noastre. Cam aceiași o arată și referentul comisiunii pentru înscrierea membrilor, Dr. V. Pahone. Asociația zice dsa, ar trebui să aibă mai mulți membri decît ai în prezent. Face un călduros apel la toți binevoitorii poporului nostru de a contribui cu obolul la înaintarea ei! Cuvintele au avut un efect. S'au înscris mai mulți membrii fondatori, pe viață și ordinari, încăsându-se frumoasa sumă de 3000 coroane.

Dr. N. Vecerdea propune, în numele comisiunii de candidare, ca și pe cei trei ani viitori să se aleagă tot comitetul de până acum. Iar în locul dlor Diaconovici și Papiu, se aleg Dnii Oct. Goga și Tăslăuanu. Adunarea își termină în deplină ordine și frățescă înțelegere lucrările. Viceprezidentul mulțamește fraților bistrițeni pentru meritul lor de a fi contribuit în primul rînd la reușita acestor sărbări.

La oarele 4 p. m. ședința festivă a secțiunilor științifice-literare și conferințe. Au

desertat în fața unui public număros, dar cam impacient, din cauză că se apropie timpul, pentru concert, și mai ales pentru bal! — dl Gr. Pletos despre alcoholism și dl Oct. Goga despre „Țăranul în literatura noastră poetică”. Ambele conferințe au reușit bine, dar mai ales a dlui Goga, a captivat prin ideile și limba frumoasă românească.

Toate acestea momente festive ale Asociațiunii s'au încheiat printr'un concert urmat de bal.

Din străinătate

Rusia.

În Rusia să fac pregătiri din nou pentru luptele alegerilor de deputați pentru a treia dumă. Dar' — după-cum să spun — e aproape fapt hotărît că nici a treia dumă nu o să fie mai plăcută ca celelalte, pentru tăticiul, Țarul Rușilor, că nici duma viitoare nu va fi unealtă în mîmile guvernului rusesc!

În colo știrile revoluționare sporesc și pe lingă ele, — bîntue din greu și cholera. Iată aci știrile mai nouă:

— 20 mii de învățători ruși (de tot sunt în Rusia 46 mii învățători) au fost suspendați și stau pe drumuri fără slujbă, ba-s' chiar prigoniți și stau sub cercetare, pentru-că ar fi „ațîțat”.

— La Sebastopol a fost o mare răscoală de cătane. Trei revoluționari îmbrăcați în vestimente de oficeri au răvrătit pe soldați și i-au condus contra oficerimii la măceluri. Intre alții au omorit și pe colonelul (oberstul) Pletov. Cercetarea contra soldaților e în curgere, asemenea au fost arestați și niște adevărați oficeri, cari s'au alăturat la soldații răsculați.

Regimentul de tunari (artilerie) Litowski încă s'a alăturat pe lingă răzvrătiți.

— Mai nou să spună că soldații răsculați au fost bătuiți. Tribunalul militar a și dus în îndeplinire osînda de moarte asupra celor trei revoluționari. Întreg regimentul Litowski a fost dus în port, unde a fost încunjurat de trupe înarmate.

NOUȚĂȚI

Deputații nostri între alegători. Afară de deputatul Dr. Iuliu Maniu care Dumineca trecută a fost la Spring, au cutrierat cercurile lor electorale în zilele din urmă și deputații V. Goldiș, C. Brediceanu și A. Novacu.

Deputatul C. Brediceanu a vizitat în zilele de 26, 27 și 28 Septemvrie unsprezece comune din cercul Oraviței, dînd samă alegătorilor despre lucrarea în dietă și despre starea politică.

Deputatul Novacu a vizitat în 27 Septemvrie șapte comune, punînd alegătorilor săi în vedere lupta cea mai bărbătească pentru dobîndirea votului universal. Pretutindeni deputații naționaliști au fost primiți cu mare însuflețire.

La orașul nostru nu s'a dat încă de fundul gropii ce au săpat'o mîmile bune a celor de pe lingă cassa cu bani... Pîn'acum suma constatată că lipsește, a urcat la 14.000 cor. Cercetarea e încurcată prin faptul, că primarul a descoperit comisei de cercetare, că și dsa avere duplicat de chei dela cassa de bani... Cercetarea soțiorilor să urmează zilnic și să vede că va mai dura mult până să putem ști care e încheerea!

La muncă silnică pe viață au fost osîndiți de tribunalul din Giurgiu (România) 6 țărani, cari în răscoalele din primăvară, au omorit cu ciomegele pe ofițerul Nițulescu,

sta să apropiase de ei ca Prețul forbe bune vrind să-și împie pe 1

Pentru deputații noștri
«Foaia în care cum spune »B. H. «

ședință sub președintul Dr. T. Mihali în fost de față și noul deputat Dr. V. Lucaciu.

Sfatul a hotărât să urmeze mișcarea începută în primăvară, pentru votul universal prin adunări de popor. Acum în valuri și mai largi. Până acum s'au ținut 120 atari adunări, acum să plănuiesc vreo 200 de adunări nouă. Cu indignare a luat clubul la cunoștință voinicia ce să face față de Slovaci, a căror vreo 50 de adunări le-au oprit solgăbiraiele pe cuvinte de nimic. Vor aduce vorbă asupra lor în dietă.

Moartea unui viteaz. În Poni, România, a murit după o lungă și grea suferință, o măturie a vremilor apuse, stegarul din 1848-49 al lui Avram Iancu cinstitul bătrîn George Cruce.

De viața lui se leagă multe fapte vrednice de amintit printre care cea mai de frunte e că numitul a fost pe vremuri unul din cei mai aprigi luptători pentru cauza românismului în Transilvania, iar la 1848 G. Cruce a luat parte la revoluție.

În multe lupte și-a tras asupra și admirația lui Avram Iancu, care l-a înaintat la gradul de „Purtător de steag“.

După moartea lui Avram Iancu, George Cruce a părăsit Ardealul trecînd în România, unde însă n'a stat decât prea puțin, căci a trecut din nou hotarele străbătînd toate ținuturile locuite de români, vizitînd pe fruntașii neamului, cu cari a avut sfături, punînd la cale multe planuri toate pentru binele românismului.

Sunt 15 ani de cînd „stegarul lui Avram Iancu“ — nume sub care era cunoscut de toți — a trecut din nou în România, de astădată bolnav și doritor de odihnă. A stat în Iași cîtva timp, apoi s'a retras la țară unde a murit.

Sufletul lui bun așeze-l Domnul alături de celor drepiți ai săi!

Moarte. Un mult cinstit și multora cunoscut fruntaș Român a încetat din viață la Deva, protopopul Ioan Papiu. Regretatul răposat a fost protopop al Devei și director al băncii „Hunedoara“ din Deva dela înființarea ei mulți ani, de aceea e bine cunoscut în aceste părți și era iubit ca om tare bun și drept. Dela Deva a fost chemat, nainte cu 17 ani protopop în Sibiu, unde a funcționat până acum într'una. În timpul din urmă era bolnavicios, dar intrămîndu-se, s'a dorit să mai vină la Deva la iubita s'a fică Emilia, soția dlui protopop de acum al Devei, G. Romanul. Cînd a plecat din Sibiu, din casa și cancelaria sa, nici prin mîntie nu i-a trecut că mai mult acolo nu să va mai întoarce, ci acela fi e cel din urmă pas peste pragul casei și cancelariei sale... S'a afla de câteva zile în Deva și în ziua înălțării sfintei cruci a fost la biserică și a servit încă odată în biserică frumoasă care prin a lui străduință și sub a sa păstorie s'a zidit. Simbătă însă s'a îmbolnăvit de apărindere de plămîni și în 3 zile a fost mort! A fost înmormăntat lângă iubita-i soție în cimitierul din Deva, unde a fost atras în chip tainic de inima sa în cele din urmă zile ale vieții sale. A avut înmormîntare frumoasă. Au servit P. C. Sa protoscelul Dr. E. Roșca și asesorul cons. Mateiu Voilean, înconjurați de 2 protopopi și 18 preoți.

Familia a dat următorul anunț funebru:

Cu inima zdrobită de durere aducem la cunoștința tuturor rudemilor și cunoscuților trecerea la cele vecinice a mult iubitului, prea bunului și neuitatului nostru tată,

socru, frate, moș, unchiu și cumnat **Ioan Papiu** protopresbiter gr. or. al Sibiuului, asesor în conzistoriul arhidiecezan și metropolit, membru în direcțiunea institutului de credit și economii „Albina“, membru pe viață al „Asociațiunei“, membru fondator al „Societății“ pentru fond de teatru român, întimplat după scurte dar grele suferințe la 17/30 Septembrie 1907, în anul al 75-lea de viață și 49-lea de preoție. Rămășițele pămîntești ale adormitului în Domnul să vor așeza spre vecinic repus în 2 Octombrie n. 1907 în cimitierul Lisei-rici gr. or. din Deva. Deva la 18 Septembrie (1 Octombrie) 1907. **Jalnică familie: Maria Orășan născ. Papiu soră; Valeria, Letiția, Emilia. Enea, fii; Constantin Colbazi, Dr. Vasile Bologna, George Romanul, gineri. Odihnește în pace suflet bun!**

Cununie. Dl. Dr. Victor Bontescu, avocat în Hațeg, își va sârba cununia cu d-soara **Dora Vuia** la 8 Octombrie n. oarele 11 a. m. în biserica gr. or. din Arad. Trimitem călduroase felicitări!

Lărgirea liniei ferate Piski-Petroșeni, să apropie de întrupare. Urmele, pe care are să fie făcută linia a doua, sunt acum în curgere și în curînd vor fi isprăvite. După lucrările de până acum din Petroșeni până la Bănița șinele noi vor fi puse alături (paralel) cu cele vechi, din Bănița până la Livadia șinele și cu ele și trenul să despart de linia veche și vor înainta pe cealaltă parte a văii, iar' dela Livadia până la Hațeg merg iarăși alături (paralel) cu cele vechi. Dela Hațeg înșă, precum să spune, până la Piski nu vor lărgi linia ferată. Asta însă nu e linie, mai ales acum, cînd să știu că, încurînd să vor începe lucrările la linia ferată Hațeg-Caransebeș, linie care va ridica foarte mult învîrtirea pe tren între Piski și Hațeg. Cu o bună socoteală — foarte ușor — s'ar fi putut face și asta.

Cugne împreună s'a înființat la Deva. E și cugna un fel de întovărășire a mai multora laolaltă pentru a face un lucru bun folositor și aducător de venit. Foloasele ei sunt nenumărate și mari. Înșirăm printre ele: scăparea de scumpetea nemai pomenită a tuturor articolelor, apoi cruțarea lemnelor, și a banilor ce i-ar da omul servitoarei ori socăciței și altele — pentru dame — și mintuirea de a-și prăji fața pe lîngă rîntaș. Și după toate astea fiindcă s'au mai mulți împreună, mîncarea le vine foarte ieftină. Prințul și cina luată în cugna comună costă 72 coroane la lună pentru 3 persoane. Să vine deci cite 24 coroane pentru persoană. Și pe lîngă ieftinătatea asta capeți mîncări bune și gustoase bine pregătite.

Cînd ești dus nu plătești nimic Baniilor plătești numai la sfîrșitul lunii. Mai puțin ca o porție (pentru 3 persoane) nu să dă, mai mult da!

Cărțile au nenorocit pe agentul călător, cu numele Arnold Fischer, al unei firme din Budapesta. El jucase cărți în o cafenea din Deva, cu o ceată de cărțași falși. Perzîndu-și toți banii ce-i avea la el, s'a dus în odaie și acolo și-a tras un glonț în cap. N'a murit îndată, și acum e în spitalul din Deva.

Politia Deveană — acum după ce s'a pretrecut faptul așa trist, cum s'ar zice: după ploaie căpe-neag, — a pornit cercetare aspră și a aflat că în Deva e o bandă întreagă de jucători falși de cărți, cari de săptămîni de zile despoaie pe oașpetii de noapte a cafenelelor. Pe cei mai mulți membrii ai acestei bande i-au prins și închis.

Nu ar strica dacă și poliția noastră ar fi o leacă mai băgătoare de seamă după cărțașii de meșteșug și mai ales după speluncile în cari să perd sute în fiecare sară.

Hymnus unguresc în școli românești? Voinicul Apponyi nici nu o apucat bine în mîni capăstrul calului și îndată vrea să-l și facă să meargă în buestru așa neînșălat, cum vrea Dsa, pe porunca atotputernicului stăpîn. Și ucenicul lui dela Deva — inspectorul de școale — îi și stă într'u ajutor și lucră din greu asudînd într'una pentru ducerea în îndeplinire a poruncilor stăpînului.

Domnul ministru Apponyi a dat o porunceală că toate școlile populare (așa spune știrea ce o primim) deci și cele românești să capete cite o hirtie în formă de mapă, pe care să fie tipărit hymnusul unguresc și și notele lui. Țidulica asta după porunca ministrului are să fie atîrnată în toate școlile pe pîreți.

Ni-e frig, n'avem de lucru și murim de foame iar oblăduirea paispăstă în frunte cu marele ei (dascăl) pedagog Apponyi, ne dă „hymnus“uri ungurești, doară doară ne facem și noi mai nemzeti.

Oamenii cu vederi scurte — prin poruncile lor aducătoare de silită dragoste — cine știe n'or ajunge la Sibiu la casa cu pîreții galbeni?...

Dobitoc în chip de om și nici nici decum bărbat, trebuie că e băieșul (ocnar) **Vajda János** (ungur) din Petroșeni. Dumneaui adică a vrut să se însușească tare de ideile paispăstă și spre acest scop a beut acasă cu balabusta lui un litru de horincă. După asta s'a dus în o crîsmă unde a beut bere, în alta a beut vin și soșit acasă, de nou s'a pus pe horincă. Femeea l-a petrecut și ea preste tot locul ca o umbră, ba i-a și ajutat binisor și la golirea pîharilor. Acasă, cum era înșpre sară, i-a pleznit prin cap la Vajda băcsi că zău ce bine ar fi să mai și mince ceva că mai tîrziu să poată bea mai bine. (S'o fi gîndit sârmanul la atare gulaș unguresc cu tulipan).

I-a și spus la dumneaiei, la femeie, pofta inimii sale și i-a zis să-i facă de cină. Dumneaiei însă îi răspundea numai că: „Dintîi să mai bem!“ Vajda văzîndu-să vătămînt în simțul său de bărbat vrut să-i arate femeii că el e domn la casă. Și asta i-a documentat-o femeii la început prin niște pumni bine îndreptați ca să nimerească, mai apoi prin călcarea ei la pămînt cu cizmele potcovite. Sîrmana femeie s'a supărat rău și a închis ochii ca să nu-i mai deschidă.

Dar nici asta nu l'a supărat pe Vajda ba, ci ca și cînd nu s'ar fi întimplat nimica, și-a dus femeea omorîtă în curte, apoi și-a chemat pe toți vecinii ca să le arate și lor cum e *virtutea ungurescă!*

Foc mare în Romos. În frunțașă comună vecină cu noi, Romos, a izbucnit Vineri în 27 Septembrie, un foc groaznic. Focul a izbucnit la țăranul Vasile Popovici. Și fiindcă el e orb, mulți cred că tocmai el aprinzînduși pipa din nebagare de samă ar fi aruncat lemnușă la un loc de unde apoi i-s'a aprins nutrețul și tot ce avea trecînd apoi și pe la vecini.

La stîns un ajutor mult și pompierei din Orăștie, cari sub conducerea dlui G. Oprean au grăbîț, îndată la fața locului, precum și miliția din Orăștie ieșită și ea pentru a da ajutor la stîns și la ținerea bunei orîndueli.

Pompierii au rămas până cînd s'a stîns focul de tot (noaptea pe la 11 oare) cînd apoi sau întors acasă.

De tot au ars 3 căsi, 18 șuri și alte clădiri 1 porc, multe galițe și foarte mult nutreț.

O astfel de nîzuință negreșit merită spriginul nostru, dacă e vorbă ca economul să-și vîndă cu cel mai bun preț produsele sale.

Cetitorilor noștri economi le aducem dară și acum la cunoștință, că comerciantul de semințe Mauthner Ödön din Budapesta, își continuă acțiunea începută în vară, și anume, că, pentru sămînta de tri-

foiu și de luțernă cea în mod natural, liberă de mătasă (rie), plătește prețuri mai mari nu numai ca prețurile de zi, ci cu mult mai înalte ca prețurile ce peste tot să pot ajunge aici la noi!

Ținem dar' a fi la loc să aducem aminte economilor, că să facă cunoscul firmei Mauthner, și anume pe lîngă alăturare de muștră, dacă au sămîntă de luțernă sau de trifoi liberă de mătasă.

Urși și lucrători. În pădurile de graniță (Carpați) ale Ardealului nostru între multe dobitoace sălbatice sunt și urși. Dar nu s'a mai pomenit nici cînd aceea ce s'a pomenit în vara asta în o comună din jurul Agnitei.

Vre-o treizeci de muncitori greabeu preste cîmp să meargă dela Agnita în un sat vecin. Cum au ajuns însă la un plan, ca de vre-o 100 jughăre, sămănat cu cucuruz, au văzut patru urși, cum să jucau la umbra unui arbore.

Urșii cum au văzut oamenii, au mers spre ei; dar aceștia spăriindu-să au aruncat toate uneltele ce le aveau la ei, au fugit în sat și au înștiințat gendarmeria.

Gendarmii au eșit cu puștile la fața locului și au aflat urșii încă jucîndu-se. Au pușcat asupra lor, — la ce urșii au luat-o razna prin cucuruz.

Se crede că urșii au dezertat din atare panoramă.

Nenorociri de tren. La stațiunea Belari din America s'a ciocnit în 30 Sept., un tren accelerat (repede) cu un tren de povară. Cinci sprezece călători au murit și mai mulți au fost greu răniți.

Tot în America, în apropiere de stațiunea Newport s'a ciocnit un tren de persoane cu unul de povară. Conducătorul trenului de povară a rămas mort și mai mulți călători greu răniți.

În Pilsen (Austria) a sărit de pe șine un tren de povară. Locomotivul (bibolul) a tras cu sine încă 4 vagoane. Conducătorul de tren a murit.

Zidirea liniei ferate Hațeg-Caransebeș. Formalitățile pdntur zidirea liniei ferate Hațeg-Caransebeș s'au isprăvit deja în 26 Sept. n. Atunci s'a statorit direcțiunea (părțile pe unde are să meargă trenul) precum și locurile unde are să stea trenul (stațiunile). Acum rămîne numai să se apuce de lucru. Deodată cu clădirea acestei linii ferate, să vorbește și despre planul unor ramuri de linie ferată. Așa de pildă: firma Neumann din Grădiște va clădi un ram, de 16 chilometri linie ferată, până la poalele Rătezatului, ca să-și ducă de acolo lemnele de lipsă la joagărul din Grădiște. Dela stațiunea Bucovel încă să va clădi un nou ram, de 6 chilometri lung, cu motor electric, avînd de scop să înainteze înflorirea băilor de marmoră de acolo.

Nouă bae de cărbuni în comitatul nostru. Notariul Alecu Albert din Bretea Română și încă alți doi ortaci au aflat o vină de cărbuni de peatră pe hotarul comunei Strei-Plopi. După părerea pricepătorilor vina (stratul) mai groasă zace afund în pămînt lucru la a cărui ducere în îndeplinire trebuie mai mare putere și spre ajungerea acesteia au hotărîit înființarea unei societăți pe acții.

Prăvălia Silvetru Oprean. Ne luăm voe a atrage luarea aminte a onor. public din Orăștie și jur asupra acestei prăvălii elegante și bineasortate cu articoli draguți și moderni, cumpărați de proprietarul prăvăliei însuși în orașele mari. Să nu veniți la Orăștie fără de a cerceta această prăvălie.

Nu vă lăsați răpiți de miniel! Copii lui Ioan Fănic Livezeni s'au bătut pe uliță cu alți copii. Fănic, tatăl copiilor, văzînd că cei străini sunt aproape a bate pe ai lui a luat un par și eșînd la uliță

a lovit cu el așa de puternic, pe Ioan Codrean, în cap, încît acesta îndată a căzut la pămînt — mort. Ciudat e că Ion Codrean nici nu a luat parte la bătaie numai ca privitor. Dar Fănic răpit de minie a dat în el, fiindcă el a fost mai aproape. Gendarmii-l-au dus pe Fănic la Deva în — dubă!

Cronică agricolă.

Asociația regnicolă a agricultorilor ungari a dat la sfîrșitul săptămîinei trecute publicității un raport asupra stării agricole din Ungaria.

Din acest raport, alcătuit pe temeiul comunicărilor corespondenților economici ai Asociației însemnăm următoarele:

Arad. Culesul cucuruzelor și scoaterea cartofilor în unele ținuturi s'a isprăvit, în altele continuă încă.

Rezultatele sunt mijlocii. Arăturile pentru sămîntaturile de toamnă se fac din greu. E mare lipsă de ploaie.

Becicherecul-Mare. Timpul în tot cursul săptămîinei trecute a fost plăcut, nu prea călduros, seara și dimineața e rece. Agricultorii sunt încă ocupați cu culesul cucuruzelor. Recolta e de 10—12 măji metrice la jugărul catastral.

Debrețin. Ploile din zilele trecute au avut înfrînire binefăcătoare asupra viilor, strugurii în urma ploilor se dezvoltă favorabil. Timpul e rece.

Panciova. Culesul cucuruzului continuă. Recolta e în cifră mijlocie 10 măji metrice la jugărul catastral.

Verșeț. Lipsa de ploaie e foarte mare. Pămîntul e atît de uscat, încît arăturile pentru sămîntaturile de toamnă nu să pot face.

Sătmar. Culesul cucuruzului s'a început pretutîndeni, recolta e slabă mijlocie. Recolta de cartofi și de tutun e bună mijlocie.

Începînd dela 12 Iulie n'am avut ploaie mai bună, așa, că pășunile sunt cu desăvîrșire pîrjolite.

Vitele trebuiesc puse la grajd deja, astfel începînd agricultorii a da de pe acum nutreț la vite, e de prevăzut, că în iarnă va fi mare lipsă de nutreț.

Sibiu Semănatul grînelor de toamnă se face pretutîndeni. În unele locuri s'a început deja culesul cucuruzelor. Recolta de cartofi e bună. Viile promit de asemenea o recoltă bună.

A apărut:

„Calendarul Național“ îngrijit de redacția „Foi Interesante“ și întocmit după felul „Foi Interesante“ cu chipuri frumoase din viața noastră românească, de acum și din trecut, și cu chipuri din toată lumea, cari de cari mai interesante.

Calendarul să află la compactor și în citeva zile va fi legat gata, și să va începe apoi expedarea lui la cei-ce l'au cerut.

E și mai interesant ca cel de anul trecut.

Să vinde cu numai 18 cr. (36 fl.) exemplarul. Cei ce iau mai multe, capătă tot după 5, unul gratis (avînd adică a plăti 5 cu prețul întreg, iar' unul le rămîne lor pentru oste-neală).

Cei ce trimit banii înainte pentru mai mult ca 10 exemplare, să trimită numai cite 11 cr. de unu și își vor plăti și posta la venirea pachetului (că de aici li-să va trimite neplătit).

„Banca Națională a României“.

„SEBEȘANA“
institut de cred. și econ. Filiala în Vințul-inf. (Alvincz)

primește depuneri spre fructificare și plătește:

1. 5% interese pentru depuneri fără abdicere;

2. 5½% interese pentru depuneri dela 5000 până la 10.000 cor., cu abdicere de 3 luni;

3. 6% interese pentru depuneri de peste 10.000 cor. cu abdicere de 6 luni.

Darea o plătește institutul.

O casă nouă

cu două odăi spre stradă, cugnă, cugnă de vară, etc., e de vânzare în Orăștie, pe lîngă condiții de plată ușoare și ieftine!

Informații a să cere în prăvălia dlui B. Stelescu.

Hausverkauf.
Das stockhohe Haus (Haupt Platz No. 10) ist zu verkaufen. Nähere Auskünfte daselbst.

Vînzare de casă.
Casa cu etagiu, Nr. 10 din piața Orăștiei, — este de vânzare.

Informații mai de aproape în casa înșasi.

Moșie de vânzare.

În o comună românească, la depărtare de trei sferturi de oră dela Orăștie sunt de vânzare

25 jugăre catastrale de pămînt de clasa primă, cu o casă ce să ține de ele și care are licențe de vîndut beutură, tutun și sare. Adresa vînzătorului o dă administrația acestei foi.

P. Rudolf Antoni
măestru pleuar în ORĂȘTIE (Drumul țării No. 8.)

să recomandă pentru tot felul de lucru de pleu (tinichea):

Lucrările de tinichea la edificii: punerea scocurilor, ferestrilor de pod, coperiș întreg cu tinichea, etc.

Să află totdeauna în depozit gata, sau să pregătesc foarte repede, tot felul de vase și unelte de pleu, pentru cugnă și pentru grădină, —

coperire de turnuri de biserică, cruci pentru biserică, etc. etc. Prețurile de zi cele mai ieftine!

Lucru solid, trainic, dat pe garanță, stînd bun pentru el!

Caut

doi învățacei din familie bună românească, pentru lucrătoria mea de ferărie.

Să fie bine desvoldați și între 13—15 ani. Meseria făuritorului e bună și cu viitor.

Învățacei pot fi îndată pri-miți.

A să adresa la:
AUGUSTIN BOGDAN, faur
Alba-Iulia
Borbandi ut 3 sz.

Vin vechiu
La subscrisul să află de vânzare 40 de hecto vin vechiu din Țelna curat și bine grijit.
RUBIN PATIȚA, avocat în Alba-Iulia (Gyulafehervár)

Banca Națională a României.

SITUAȚIUNE SUMARA

1906		1907	
9 Septembrie.		1 Septembrie.	7 Septembrie.
ACTIV			
109,595.437	{77,235.437 Rezerva metalică Aur 85,442.821}	113,037.821	120,987.426
782.489	{32,125.000 Trate Aur 33,595.000}	915.447	752.939
79,975.310	Argint și diverse monete	91,458.177	99,564.728
28,671.101	Portofoliu Român și Străin	35,074.434	35,498.592
11,999.924	{(*) Impr. contra ef. publice 12,471.650}	11,999.924	11,999.924
14,801.390	Fonduri publice " " in cont curent 23,026.942}	15,806.084	15,806.084
2,908.324	Efectele fondului de rezervă	3,253.121	3,253.121
5,768.981	" " amortizarea imob. și material	5,898.570	5,900.315
603.725	Imobili	638.475	638.475
352.380	Mobili și Masini de Imprimerie	216.452	302.757
95,948.395	Cheltuieli de Administrație	110,662.499	110,651.049
9,600.092	Depozite libere	14,726.328	10,900.902
24,302.773	Compturi curinți	26,006.828	24,685.644
394,441.029	Compturi de valori	449,331.496	451,152.652
PASIV			
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000
21,373.442	Fond de rezervă	23,051.453	23,051.453
3,222.588	Fondul amortizării mobilelor și material	3,473.646	3,473.646
247,524.790	Bilete de Bancă în circulație	276,120.090	281,218.850
1,646.498	Profituri și pierderi	2,077.076	2,077.070
491.661	Dobânzi și beneficii diverse	439.561	520.283
95,948.395	Depozite de retras	110,662.499	110,651.049
394,441.029	Compturi curinți	449,331.496	451,152.652
	Scomptul 5%		
	*) Dobânda 5%		

Cei asigurați pe viață
ce să faceți, ca
în vreme de boală și de neputință,
să nu plătiți premiile de asigurare?!
și totuși asigurarea să vă rămână în rînduială?

Nimic alta, decît: să vă faceți asigurările cele nouă, ori să treceți și pe cele vechi, la banca

„Assicurazioni Generali“ de Triest,
(intemeiată în 1831).

care e azi una din cele mai puternice și solide bănci de asigurare, avînd avere curată în fondurile ei **293 milioane cor.**

Increderea cea mare a publicului față de ea să vede în faptul, că are asigurate pe viață capitale de **850 milioane cor.** Și asigurările îi cresc mereu. Dela întemeiere până azi a plătit la mîna celor asigurați pe viață ori familiilor lor **862 mil. cor.**

Și iată acum lucrul cel nou și foarte cuminte, ce a introdus această bancă dela Anul-nou încoace. În schimbul unei neînsemnate urcări a premiilor din 1907 încoace, această bancă **a hotărît, că de aci încolo, toți cei asigurați pe viață la ea, dacă plata cutărei rate de asigurare îi găsește bolnavi, nu au să plătească. Iată ce le-a venit pe timpul balei, ci cu o mică adeverință dela medic sunt scîpați de acea plată, și totuși asigurarea le rămîne în ordine!**

Și n'ai a o plăti nici mai tirziu, după-ce te-ai însănătoșat. Ci numai ratele ce vor urma pe cînd vor fi iarăși sănătos.

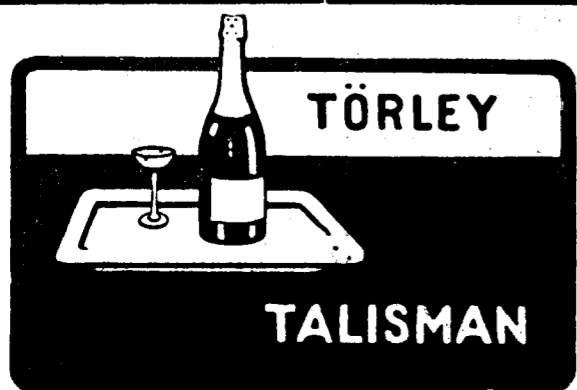
De ești bolnav o lună, unan, doi ani, și ești asigurat pe viață la „Assicurazioni Generali“, gîndul plăților acelei asigurări nu-l mai ai!

Nici o altă bancă de asigurare nu are acest mare dar pentru asigurații săi!

Să pot face asigurări de viață pe **capital** ce să-l capeți la mîna la cutare timp; pe rente, penzii, pe cazul morții; pentru **înzestrarea fetelor ori creșterea copiilor**, etc. — La asigurările cu participare la profit, să împarte deja în fiecare an cîștigul care face cam 25 cor. după fiecare 100 cor. solve în premiu! Dacă ai plătit 3 ani, și nu mai vrei ori nu mai poți plăti, contractul nu să șterge, ci îți rămîne bun pentru partea cită ți-să cade pentru anii plătiți. — Și alte multe favoruri au aci asigurații.

Tot aci să primesc asigurări contra **focului**, exploziunii, spargerii, transportului, contra **grindinei**, contra accidentelor, etc.

Pentru informațiuni mai apropiate, a să adresa la: **Agentura băncii „Assig. Generali“ în Orăștie (Szászváros)** care vă dă răspunsuri în limba română.

CROITORIE de Cporturi naționale!

DUMITRU JURCA

croitor în ORĂȘTIE,
(piață, lingă prăvălia d. I. Lăzăroi),

pregătește tot felul de **costume** naționale românești, atât pentru bărbați cit și pentru femei. — **Indeosebi pregătește admirabile**

costume săliștenesti,

elegante, fine, și cu prețuri moderate.

Cercetează aproape toate tîrgurile din Ardeal, — dînd privilegiu poporului nostru de peste tot locul a-și procura frumosul port săliștenesc și a-l răspîndi!

Aviz.

În prăvălia mixtă de băcănie, ferărie, stică și porcelan **o calfă bună**

de loc află aplicare la **Ioan Cutean**, comerciant, Brad, (comitatul Hunedorii).

Cărți românești:

literatură și știință,

poezii, nuvele, romane, schițe, anecdote, glume, teatru, descrieri de călătorii, etc.

scrierile tuturor autorilor moderni români, ca și a celor mai vechi, —

să află în depozit la

Administrația foii

„LIBERTATEA“

în ORĂȘTIE (Szászváros)

Cărturari români ce vin la oraș, ni-au cerut în zeci de rînduri, cărțile literare mai nouă, pe care nu le pot găsi aiurea, și nu li-s-au putut da. Editorii încă ne cer primirea în depozit, — și așa Administrația foilor noastre s'a hotărît a primi și a ținea la îndemână din toate operele de valoare literară, cite un număr restrîns de exemplare, ca autorii să le poată ori-cînd vedea și avea.

Cele ce momentan nu s'ar afla, să procură îndată.

cînd aceștia numărate cu în cauză...
SILVESTRU OPREANU Clubul
Mare magazin de Modă pentru tinut — în 2 Octombrie în ORĂȘTIE. Pesta, A dar mai...
Onor. Public din loc și jur!

Am onoare a-Vă aduce la cunoștință cum că mi-au sosit toate mărfurile pentru sezonul de toamnă și iarnă, și stau la dispoziție a-Vă servi cu cele mai moderne articole, bune și solide, pentru care Vă asigur!

Posed un asortiment mare, în stofe Engleze de costumuri pentru dame, mătasă, și flanele pentru blouse, barchet de spălat, boa și muffuri, cămeși pentru domni pălării, cravate, ciorapi, ploiere, bastoane, și cu un cuvînt toți articli care să țin de bransa mea! Îmi permit a aduce încă la cunoștință O. P. că, cu toate că prețurile mărfurilor, în timpul din urmă sau urcat foarte tare, eu însă avînd mari cumpărături, înainte de a să urca prețul la mărfuri, sunt și astăzi în poziția de a servi onorații mușterii cu prețurile cele vechi.

10 mot. Selymő à 12 = 120
Mătasă-Luizîn 85 cr.
Tenis barchet 18 cr.
Loden 120/cm lat 55 cr.

Asigurîndu-Vă ca și până acum de un serviciu solid și rugîndu-mă pentru binevoitorul sprijin semnez,
Orăștie, Octombrie 1907.

1-3 (191)

Cu deosebită stimă:

Silvestru Oprescu.

„TOVĂRĂȘIA AGRICOLĂ“

însotire de credit, magazin și pivniță, în Szászsebes.

Cumpără și vinde bucate și vinuri bune, și acoardă împrumuturi pe lingă condițiuni favorabile.

Primește depuneri spre fructificare cu 5% dela Cor. 5000 în sus cu 5 1/2% interese calculate și capitalizate la jumătăți de an.

Însotirea prin muncă solidă, dezvoltată pentru înaintarea poporului agricol ș'a cîștigat deja — în restimp de 9 luni toată încrederea și spriginul acestuia.

Dela 1 Octobrie 1906 până la 31 August 1907 numărul cuotelor (părți fundamentale) ale membrilor, au crescut dela 136 (cor. 6800) la 1338 (cor. 66,940); depuneri spre fructificare în acest interval s'au făcut de cor. 215.600; și fondul de rezervă a crescut dela cor. 1189 la cor. 3582.

Să mai vînd și acum cuote cu valoarea nominală à cor. 50 plus cor. 4 taxa de fundare.

Preparatele lui DEMETER CORNEL

să pot căpăta în apoteca N. VLAD Orăștie (Szászváros)

Crem de benzoe mygdale, servește pentru conservarea, înfrumusețarea feței și mânilor, dînd o fineță deosebită. Delătorează: pete, bubițe, zgrăbunțe, pistruii (mitesser) și netezește zbrăciturile. Nesticăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fil.

Săpunul de benzoe mygdale, excelent pentru toilette. E preparat din ingredenții foarte fine și din plăcute miroasuri de flori. Prețul 70 fil.

Poudre Veturien. Acopere foarte bine, încît nici nu se observă că fața este pudrată. Intrebuițată pudra cu creamul de benzoe mygdale scutește de urmările neplăcute ce altcum ar cauza vîntul, răceala și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și gălbui. Prețul 1 cor. **Veturien parfem**. Vera-Violeta, cel mai fin parfem de violele. Prețul 1 cor. 60 fil.

Apa de gură „Kremster“ Prin întrebuițarea apei acesteia nu devin dinții găușoi, — delătorează durerea dinților și întărește dinții și gingiile. Prețul 80 fileri.

Prăful de dinți „Kremster“. Face dinții frumoși și albi. Prețul 70 fil. **Perii de dinți fine**. Alegere mare. — în diferite prețuri. — **Esență de China**. Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1 cor. 20 fil. — **China tannopomada**. Pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. — **Oleu de nucă**. Extract de nuca oleică, pentru conservarea părului 1 sticlă 80 fil. (159)

Diferite parfemuri franceze.

5— Instrucțiuni pentru prepararea rumului, a diferitelor liqueruri!

THEE foarte fină!

Aviz

La întreprinderea de exploatare a pădurii Romos să caută un **gornic** cu 50 cor. simbrie lunară, cu prospect pe ridicare. Recerinte: să știe ceti și scrie. Cei cu praxă vor fi preferiți.

Romos, la 1. Septembrie 1907.

George Cușuta & Comp.

La subscrisul află aplicare imediat 2-3 (189)

2 calfe de cojocar

pe lingă condiții favorabile. Cei cari cunosc cusutul ardelenesc și bănățenesc, vor fi preferiți.

George Mazere,
m. cojocar în Hațeg (Hătszeg).